

VERENIGING VAN VRIENDEN ALLARD PIERSON MUSEUM

ARCHEOLOGIE MUSEUM VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

NIEUWSBRIEF

NR 3-AUGUSTUS 2017

POSTBUS 94057, 1090 GB, AMSTERDAM
TEL. (020) 525 25 57 (E-MAIL: VVAPM-UBA@UVA.NL)
IBAN: NL441NGB0000708686

Beste Vrienden,

*In het museum wordt deze zomer getimmerd en geschilderd voor de nieuwe tentoonstelling over de Middeleeuwen. Als Vriend bent u van harte welkom bij de opening. Hieronder leest u er meer over. We staan dit jaar ook weer op de uitmarkt. De Vriendenvereniging heeft het financieel mogelijk gemaakt dat er een mooie bronzen Etruskische kan kon worden verworven waarover u in het volgende nummer van de **AllardPiersonmededelingen** meer gaat lezen. Verder is het museum nog volop in beweging in het kader van de herinrichting. Op een druk bezochte Algemene Ledenvergadering op 24 juni heeft onze directeur u bijgepraat over de plannen voor de toekomst. Begin 2019 is de afronding van de herinrichting gepland! We houden u op de hoogte en we hopen dat u in de tussentijd vaak komt kijken.*

*Gouden gespen en riembeslag waren bij de Avaren (nomadische steppeskrijgers in hedendaags Oost-Europa) een teken van hoge rang. Deze gouden gesp is één van de topstukken op de tentoonstelling *Crossroads*, ca.600-650, collectie Magyar Nemzeti Múzeum, Boedapest*

vervaarlijke Germaanse god op een vergulde riemgesp uit een vrouwengraf van de Avaren. Van het vroege christendom getuigt het deksel van een sarcofaag uit Syrië. In de sarcofaag, die digitaal wordt gereconstrueerd, lag ooit een heilige. Er kon olie in worden gegoten, die door aanraking met de botten werd gewijd en daarna weer werd opgevangen. Veranderende religieuze opvattingen laten zich goed aflezen aan een Byzantijnse icoon die door de eeuwen heen meermalen werd bijgeschilderd. Het islamitische Omajjadenrijk in Spanje is vertegenwoordigd met een tiende-eeuwse diadeem van goud en glas.

Thema's en verhalen

Aan de hand van acht thema's brengt *Crossroads* hoogtepunten bijeen uit toonaangevende vroeg-middeleeuwse collecties van musea in binnen- en buitenland: uit het Allard Pierson Museum zelf en uit onder meer het LVR-LandesMuseum in Bonn, het Byzantijns en Christelijk Museum in Athene, het Magyar Nemzeti Múzeum in Boedapest en het Museo de Jaén (Spanje), de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis in Brussel en het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden.

Vroegmiddeleeuwse reizigers verbinden de thema's met de objecten. De reizigers – historische personages – doen hun verhaal in een introductiefilm en de begeleidende publicatie en figureren in de tentoonstelling zelf. Digitale applicaties bieden verdere verdieping; met een Cross Culture Timeline kan de bezoeker zelf inzoomen op objecten en extra informatie oproepen.

Culturele diversiteit in vroegmiddeleeuws Europa belicht.

*Tentoonstelling **Crossroads** toont migratie en kruisbestuiving in Europa in wording*

Van **15 september 2017 t/m 11 februari 2018** presenteert het Allard Pierson Museum de tentoonstelling *Crossroads. Reizen door de middeleeuwen*. De tentoonstelling brengt een keur aan unieke objecten uit heel Europa bijeen, uit een periode die bekend staat als 'de donkere middeleeuwen'. Europa was in de vroege middeleeuwen volop in beweging. De erfenis van antieke beschavingen werkte door en tegelijkertijd kregen jonge religies uit het Midden-Oosten voet aan de grond in Europa. Na de val van het West-Romeinse Rijk in 476 raakten hele volken op drift. Die dynamiek zorgde voor uitwisseling en diversiteit. Op de tentoonstelling zijn talrijke prachtige objecten uit alle windstreken te zien. Het zijn getuigen van eigen identiteit, maar ook van wederzijdse beïnvloeding op verschillende gebieden: religieus, cultureel en materieel. Zo komt de bezoeker van *Crossroads* oog in oog te staan met een bekoorlijke Egyptische dame op een laat-antiek textielfragment, maar ook met een

Bij de tentoonstelling verschijnt het rijk geïllustreerde boek *Crossroads. Reizen door de middeleeuwen / Crossroads. Travelling through the Middle Ages*. Uitgegeven door het Allard Pierson Museum in samenwerking met WBOOKS, Zwolle. ISBN 97 89 46258 2231 (Nederlands) en 97 89 46258 2248 (Engels). Prijs € 24,95.

Opening

Deze spectaculaire tentoonstelling wordt op **donderdagavond 14 september** geopend en u bent van harte welkom. De opening vindt plaats in de aula van de Universiteit van Amsterdam, Lutherse kerk, Singel 411. Om **18.30 uur** gaan de deuren open, om **18.45 uur** begint het programma met daarin onder meer een lezing door de historicus Peter Heather (Professor of Medieval History aan het King's College in Londen) en een muzikaal intermezzo. De publicatie bij de tentoonstelling zal worden aangeboden aan vertegenwoordigers van de diverse landen die bij dit internationale project betrokken zijn. Om ca **20.00 uur** wordt het programma voortgezet in het museum aan de Oude Turfmarkt, met onder meer het bezichtigen van de tentoonstelling en een borrel.

Graag verzoeken wij u zich aan te melden als u naar de opening wilt komen. Dat kan via onderstaande link of via de Vereniging van Vrienden (adres in briefhoofd van deze nieuwsbrief)
<http://www.allardpiersonmuseum.nl/bezoek/aanmelden-opening-crossroads>

Houten kistje

Papyrusrollen waren kwetsbaar en werden rechtop in houten kistjes bewaard. Op dit met uitgesneden cirkels versierde kistje uit de Koptische periode staat een niet ontcijferde tekst. Allard Pierson Museum, 7071

Bij de tentoonstelling Crossroads is ook een lezingenprogramma georganiseerd.

Op **woensdag 18 oktober om 15.30 uur** zal dr. Annemariëke Willemsen, Conservator collectie Nederland Middeleeuwen in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden spreken over: *'Via Dorestad: Handel en communicatie in de Vroege Middeleeuwen'*

Op **woensdag 22 november om 15.30 uur** zal prof. dr. Marco Mostert, hoogleraar Middeleeuwse Schriftcultuur en verbonden aan de afdeling Middeleeuwen van het Instituut Geschiedenis van de Universiteit Utrecht, spreken over: *'Drie soorten handschriften: de schriftcultuur tussen 300 en 1000'*.

Op **woensdag 13 december om 15.30 uur** zal dr. Marieke van den Doel, tentoonstellingsconservator, spreken over: *'Donkere eeuwen? Nieuw licht op de vroege Middeleeuwen'*

Meer informatie over de lezingen komt in september op de website van het museum. U kunt zich aanmelden voor de lezingen via de Vriendenvereniging (adres, zie briefhoofd)

Het Allard Pierson Museum op de Uitmarkt 2017

Tijdens het weekend van 26 en 27 augustus is het Allard Pierson Museum weer te vinden op de Uitmarkt. Deze traditionele opening van het culturele nieuwe seizoen vindt dit jaar voor de 40ste keer plaats. Ditmaal op een nieuwe locatie, namelijk rondom het Oosterdok. Musea presenteren zich in het Bankgiro Loterij Museumkwartier op het Marineterrein. Wij kondigen daar vooral de Crossroads tentoonstelling aan en hebben een ArcheoHotspot tafel in de stand. Als u op de Uitmarkt bent, kom vooral even langs! Stand nummer 80.

Museum Escape in het Allard Pierson Museum

Na een succesvolle pilot in het Rijksmuseum van Oudheden strijkt de *Museum Escape* in de maand september neer in ons museum. Dagelijks laten mensen zich opsluiten in deze zogenaamde escape room. Zij krijgen een bepaalde tijd om samen een aantal puzzels op te lossen die leiden tot ontsnapping uit de kamer, of het oplossen van een mysterie. Deze *real life games* hebben uiteenlopende thema's zoals gevangnissen, laboratoria, tandartspraktijken, spookhuizen of ateliers. Ondanks dat er al bijna 500 escape rooms zijn in Nederland, is dit de eerste die zich richt op archeologie. Binnen 45 minuten moet een aantal raadsels worden opgelost om zo het spel te winnen. De Museum Escape is een project van Novitas Heritage en is **vanaf 7 september** een maand lang bij ons te bezoeken. Te boeken via www.museumescape.nl. Er kunnen maximaal 7 personen per keer in de escape room. Prijzen 99 euro per groep van maximaal 7 mensen.

Rode Loper

Tijdens het weekend van **16 en 17 september** viert de Gemeente Amsterdam samen met Amsterdammers dat het stuk Rokin en Oude Turfmarkt van 'De Rode Loper' feestelijk geopend wordt. De Rode Loper loopt van het Damrak, via de Beursstraat, het Beursplein, het Rokin, de Oude Turfmarkt en de Munt naar de Vijzelstraat, de Vijzelgracht en de Nieuwe Vijzelstraat. In stadsdeel Zuid volgt de Rode Loper de Ferdinand Bolstraat tot de Van Ostadestraat. Het Beursgebied en Vijzelgracht zijn in 2018 klaar. Het Allard Pierson Museum en de Bijzondere Collecties bieden tijdens dit feestelijke weekend rondleidingen aan over de tentoonstelling Crossroads, stadswandelingen over het Rokin door conservator (Cartografie, Geografie en Reizen) Reinder Storm en er is een optreden van het Zanzaretta Quintet. Alle activiteiten zijn gratis – met een geldig entreebewijs voor het museum-, vol is vol. Meer informatie over aanvangstijden vindt u op onze website.

Concert door het Zanzaretta Quintet

Op **zondag 17 september om 14 uur** zal het Zanzaretta Quintet een gratis concert geven in het museum. Het kwintet heeft al eerder succesvolle concerten gegeven.

Het Quintet is in 1997 opgericht door Sandra Macrander, die haar fascinatie voor de madrigalen van Carlo Gesualdo da Venosa wilde delen met vier andere zangers, om deze tot klinken te brengen, en in passende ambiances te presenteren. Carlo Gesualdo da Venosa was een componerende prins, die rond 1600 in de buurt van Napels over uitgestrekte landerijen regeerde. Het was een excentriek man met een vreemde levenswandel. Tot op de dag van vandaag wekt zijn muziek zowel bewondering als verwondering om de schoonheid, en de grilligheid wat betreft tekstuitdrukking, ritmiek en harmonische wendingen. Hoewel de madrigalen gekenmerkt worden door een sterke dramatiek, wordt de inhoud van de teksten tijdens het optreden met een knipoog uiteengezet.

De naam van Het Zanzaretta Quintet is ontleend aan één van de meest scabreuze teksten, waarin een kansloze minnaar jaloers toekijkt hoe zijn onbereikbare liefde een mugje, een zanzaretta, aan haar boezem plet!

Naast de madrigalen van Gesualdo da Venosa richt het kwintet zich op muziek van tijdgenoten zoals Monteverdi, Lassus, Pallavicino.

Museumnacht 4 november

De museumnacht staat dit jaar in het teken van de vroege Middeleeuwen. Bij de activiteiten zoeken we naar een verband met de tentoonstelling **Crossroads**. De reizigersverhalen zijn het uitgangspunt voor onze activiteiten.

Doe mee aan **Mega Crossroads Twister**: zet je linkerhand op de Keltische kelk en je rechtervoet op het Vikinghoofd, en dat met 20 man tegelijk! De competitie gaat los, want elk half uur starten we een nieuwe ronde.

De mega Twister wordt gespeeld met afbeeldingen van objecten uit de tentoonstelling. **Dark Ages Room**: welke weg legde de Viking Othère af in de 9de eeuw na Christus, wie kwam hij tegen en wat leerde hij? Kan jij met een blacklight zijn reisroute vinden op een grote kaart in onze dark room? En wie weet kom je Othère zelf ook nog wel tegen...

Eten met je handen of met een vork: de Byzantijnse Prinses Theophanu, werd op twaalfjarige leeftijd uitgehuwelijkt aan Otto II. De prinses trok gehuld in prachtige zijde gewaden naar het hedendaagse Duitsland om mee te reizen naar de verschillende kastelen van Otto. Maar elke dag schokte zij het hof door haar zelf meegenomen vork te voorschijn te halen tijdens het diner. Aan het hof at namelijk iedereen met zijn handen. Is dat nu barbaars? Of zorgt eten met je handen voor een betere smaakbeleving? Kom dit bij ons testen met een proeverij waarbij eten met je handen centraal staat. Natuurlijk met uitleg van specialisten!

Tickets voor de Museumnacht kunt u niet bij het museum kopen maar vanaf begin oktober via www.museumnacht.amsterdam

Allard Pierson Museum
Oude Turfmarkt 127
Amsterdam
17 september
14 uur
Zanzaretta
Quintet
Johann Hermann Schein (1586 - 1630)
Alessandro Scarlatti (1660 - 1725)
Carlo Gesualdo di Venosa (1560 - 1613)
Madrigalen
vrijwillige bijdrage

Reis naar Campanië in mei 2018

Volgend jaar in de derde week van mei zal conservator René van Beek een 9-daagse reis begeleiden die speciaal voor de Vrienden van het museum wordt georganiseerd. Een reis naar archeologisch Campanië. We vliegen naar en van Napels. We bezoeken onder meer de Campi Flegrei bij Pozzuoli waar de zwaveldampen uit de grond komen, Cuma en Pozzuoli. Natuurlijk bekijken we het archeologisch museum in Napels. Daarna door naar het zuiden via Oplontis met de prachtige villa van Poppaia Sabina (de vrouw van keizer Nero) en Herculaneum. We bekijken de prachtige Amalfitaanse kust met de plaatsen Amalfi en Ravello. Speciaal aandacht besteden we aan het marmeren inlegwerk, het zgn. Cosmatenwerk. Een bezoek aan Paestum met zijn beroemde tempels mag niet ontbreken. Tijdens de reis gaan we twee keer de zee op voor een bezoek aan de eilanden Capri en Ischia. We logeren in hotels in Pompei en Pozzuoli.

Zodra de vluchten voor die periode bekend zijn, zal een definitieve datum worden vastgesteld. De reis zal ca 1750 euro bedragen. De organisatie van de reis wordt uitgevoerd door **Labrys Reizen**. Er zijn al veel mensen die zich voor deze reis als belangstellende hebben opgegeven. Als u belangstelling heeft, kunt u zich melden bij de Vriendenvereniging (adres in het briefhoofd) of bij Labrys reizen, tel 024 3822110.

De tempel van Hera in Paestum uit de vijfde eeuw v. Chr. Deze tempel werd in de 18de eeuw abusievelijk de tempel van Neptunus genoemd.

Vriendenboek van Allard Pierson Museum

De Vereniging van Vrienden van het Allard Pierson museum is van grote waarde voor het museum! Het is dan ook goed om niet-Vrienden attent te maken op de Vriendenvereniging. Hoe meer zielen hoe meer vreugd. We betrekken de Vrienden graag bij het museum en bij de collectie. In het kader hiervan is een aantal vrienden geïnterviewd over haar of zijn favoriete object in de collectie. De verhalen van deze Vrienden en een fraaie foto verschijnen op de website en de facebook pagina van het museum. Met de serie willen we laten zien wie de Vrienden van het Allard Pierson Museum zijn. Tegelijkertijd brengen we de collectie van het museum tot leven door uw verhalen. Als u kijkt op facebook of op de website van het museum bij 'Steun Ons' en dan bij de Vrienden of bij Agenda/Nieuws dan ziet u daar enkele voorbeelden. Zo ontstaat een digitaal vriendenboek. Maar we zijn op zoek naar meer Vrienden die graag met een voorwerp uit de collectie voor het voetlicht willen treden.

De komende tijd gaan we zo veel mogelijk Vrienden van het museum samen met hun favoriete museumobject vastleggen. Jong en oud! Heeft u een favoriet museumobject, en wilt u uw verhaal met ons delen? Neem contact op met Petra Huijgen (p.a.huijgen@uva.nl). Petra is medewerker bij UvA erfgoed en houdt zich binnen de afdeling Publiekszaken vooral bezig met de sociale media.

Modernism: in print - Dutch graphic design 1917-2017

Bij de burens van het museum, de Bijzondere Collecties is de tentoonstelling *Modernism: in print* te zien. Honderd jaar na de oprichting van de kunstbeweging De Stijl biedt deze tentoonstelling voor het eerst een overzicht van de Nederlandse grafische vormgeving die onder invloed van De Stijl en de buitenlandse avant-garde ontstond. Voor deze tentoonstelling is geput uit de eigen collecties, met name de Typografische Bibliotheek en de vele ontwerpersarchieven die de Bijzondere Collecties beheren.

Van het secretariaat

- Als u deze nieuwsbrief nog per post krijgt, vragen wij u om uw mailadres door te geven want dan kunnen wij u eerder en beter op de hoogte brengen van onze activiteiten
- Eind van dit jaar verschijnt de volgende **AllardPiersonmededelingen** met diverse artikelen over recente aanwinsten.